

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1626,Wystawa-Kosciol-na-ziemi-lodzkiej-wobec-dwoch-totalitaryzmow-Lodz-1024-listopada.html>
09.04.2026, 15:43

Wystawa „Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów” - Łódź, 10-24 listopada 2007 r.

Łódzki Oddział Instytutu Pamięci Narodowej informuje, że od 10 do 24 listopada br. w łódzkiej archikatedrze prezentowana jest wystawa „Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów”.

Ekspozycja przedstawia historię zmagania łódzkiego Kościoła, najpierw z hitlerowskimi oprawcami, a następnie z komunistyczną dyktaturą. Takie naświetlenie tematu pozwala lepiej oddać realia, w jakich przyszło żyć i działać ludziom Kościoła w latach 1939–1989. Szczególnie drugi okres trudno rozpatrywać w oderwaniu od sytuacji, w jakiej znajdował się łódzki i polski Kościół w 1945 r. Przyzwyczajeni jesteśmy do postrzegania go jako okrzepłej, silnej instytucji, wspieranej przez rzesze wiernych. Tymczasem, po niemal sześciu latach okrutnej okupacji, Kościół był bez wątpienia osłabiony. Potrzebował wówczas czasu i spokoju, a nie okresu nowej próby i konfrontacji. Niestety, przez następne dziesięciolecia musiał się zmagać z kolejnym totalitarnym reżimem, przez który uważany był za najniebezpieczniejszego wroga.

Osiem pierwszych paneli dotyczy okresu okupacji – eksterminacji duchowieństwa polskiego, profanacji i niszczenia świątyń, kradzieży dzieł sztuki oraz sprzętu liturgicznego, dzwonów (te ostatnie następnie przetapiano). Następnie ukazane są początki „Polski Ludowej” – pierwsze konflikty z władzą, procesy polityczne przed łódzkim Wojskowym Sądem Rejonowym, propaganda antykościelna. Największą część wystawy poświęcona jest przedstawieniu metod działania antykościelnych struktur SB. Pokazano sylwetki funkcjonariuszy, dokumenty, opis przykładowych akcji, operacji. Osobną część stanowi budownictwo sakralne, Millenium w Łodzi, wizyta papieża Jana Pawła II w Łodzi, a także działalność duszpasterstw akademickich i ich inwigilacja.

Autorami wystawy są pracownicy Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi: Paweł Kowalski, Grzegorz Nawrot, Artur Ossowski, Milena Przybysz oraz dr Tomasz Toborek. Projekt graficzny opracowała Milena Romanowska. Skorzystano z materiałów archiwalnych ze zbiorów m.in. Archiwum Akt Nowych, Archiwum Archidiecezji Łódzkiej, Archiwum Państwowego w Łodzi, Archiwum parafii św. Maksymiliana Marii Kolbego, Archiwum Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie, IPN, Polskiej Agencji Prasowej, a także osób prywatnych.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzania ekspozycji.